

A NEMZETISZOCIALIZMUS (NÁCIZMUS)

1. Miért lehetett népszerű a nemzetiszocializmus?

- a) a jóvátétel összege és a gazdasági válság Németországot szegénységbe taszította ⇒ **új gazdaságpolitikára van szükség**
- b) súlyos volt az elcsatolt területek (Saar-vidék, Elzász-Lotharingia, Danzig, Felső-Szilézia, stb.) és a megaláztatás miatti trauma is ⇒ **visszavágás gondolata (revans)**
 - ⇒ Hitler programjában **minden problémára megoldást kínált**
 - ⇒ **válság idején** mindig jellemző a **szélsőséges pártok előretörése**.

2. Az NSDAP (= Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei = nemzetiszocialista Német Munkáspárt = náci párt):

1919-ben jött létre Adolf Hitler (1889-1945) vezetésével a párt Münchenben.

a) A náci párt vezetői:

Adolf Hitler
- a Führer

Ernst Röhm - az SA
(Hitler testőrsége) vezére

Hermann Göring
- a német légierő vezetője

Joseph Goebbels -
propagandaminiszter

Heinrich Himmler - az SS vezére,
ők követték el a legtöbb gáztett

b) Az NSDAP programja:

- nem fogadták el a versailles-i békét ⇒ **nagy Németország létrehozása:**
 1. lépésben Európa **valamennyi németjének egyesítése** (Ausztria beolvasztása)
 2. lépésben **Európára kiterjedő nagynémet birodalom,**
 3. lépésben **német világbirodalom** (⇒ Lebensraum= élettér)
- **baloldal és zsidóellenesség:** ⇒ az első világháború után elterjedt a **tördöfés-legenda**, mely szerint Németország az első világháborút a baloldal és a zsidóság hátrországbeli aknamunkája miatt veszítette el
- **idegengyűlölet, fajelmélet:** az emberiség **legkiválóbb faja az árja faj**, mely megkövetelheti a másodrendű fajok szolgálatát. **Tiltja a fajkeveredést**, mert ha az árja faj alacsonyabb rendű fajjal keveredik, elveszti kiváltságát.
Kiirtandó népek: zsidók, cigányok

c) Az NSDAP (hatalomra jutása

- **A Harzburgi Front megalakulása (1931)**

A náci külpolitikai programja egybevágott tőke és a vezérkar érdekeivel, ezért 1931-ben a **banktőke**, a Ruhr-vidék **iparmágnásai**, a **nagybirtok** képviselői, valamint a **katonai vezérkar** szövetségre léptek **az NSDAP-vel**.

A náci párt ezután **fokozott anyagi támogatást** kapott, melyet rohamcsapatai növelésére és propagandára fordított.

(„*Milliók állnak mögöttem.*” - Hitler)

- **Hitler kancellársága**

A párt politikai ereje 1932 közepén érte el csúcspontját, az év második felében megkezdődött az NSDAP hanyatlása ⇒ a Harzburgi Front gyorsan hatalomra segítette a relatív többséggel rendelkező náciakat: **Hindenburg 1933. januárjában Hitlert birodalmi kancellárrá** (miniszterelnökké) nevezte ki.

3. A totális diktatúra kiépülése

a) Az egypártrendszer kialakítása:

- 1933: február: **Reichstag felgyújtása** ⇒ a kommunistákat vádolták ⇒ **betiltották a kommunista pártot, majd sorban az összes többi pártot is**
- betiltották a polgári **szabadságjogokat** (sajtó- és véleményszabadság gyülekezés stb.)
- az ellenzéki politikusok, a „**másként gondolkodók**” és a „**káros elemek**” bebörtönzése vagy koncentrációs táborba juttatása

- **szakszervezetek feloszlata**

Ég a Reichstag!

Koncentrációs tábor

b) Hitler egyeduralmának kiépítése

- 1934. jún. 29-30: „**hosszú kések éjszakája**”: leszámolás egyik vetélytársával, az SA-t vezető **Röhm**mel, az SA helyett megalakul az SS
- 1934. aug.: **Hitler lett az államfő** Hindenburg halála után
- 1938: a **katonai erők főparancsnoka**: Hitler
- Hitler a birodalom vezére lesz, címe: **Führer** (= vezér)

Hitler, a Führer – ekkor még a németek népszerű vezéréként

c) Zsidóellenesség

- 1935: **nürnbergi törvények**: a zsidók megfosztása állampolgárságuktól
- 1938:Párizsban egy német diplomata meggyilkolása ⇒ válasz: a „**kristályéjszaka**”: zsidó boltok kifosztása és gyilkosságok (a betört kirakatüvegekről nevezték el)

d) Gazdaságpolitika: Neuer Plan (új terv): Göring vezetésével

- állami **közmunkák** szervezése
- kötelező munkásszolgálat
- **termelésátirányítás**: a munkaerő egyre nagyobb részét a **hadiparban** kötötték le
- fejlesztik az **autógyártást** is ⇒ **Volkswagen** (magyarul = népautó), cél: mindenkinek legyen autója ⇒ emeli a népszerűséget és természetesen a hadsereg mobilizációjához is jó, ha rendelkezésre áll
- **takarékosság**: bérbefagyasztás; az elosztás irányítása
- a Birodalmi Bank **stabilizálta a márkát**, szabályozta a hitelek felhasználását
- új **agrártörvény**: új öröklődési joggal megakadályozzák a paraszti birtokok szétaprózódását és ezzel a parasztok tönkremenését
- **kényszerkartellezési törvény**: a nagyüzemek támogatása a kis- és középüzemekkel szemben; (kartell: üzemek szövetsége)

Eredmény: Az összipari termelés 1928-tól 1938-ig 107 %-kal emelkedett.

Az első Volkswagen átadása

e) Agresszív külpolitika ⇒ az élettér-elmélet csak háborúval valósítható meg

- **háborús készülődés**: hadiflotta és légierő növelése, általános hadkötelezettség
- 1933: a Népszövetségből való kilépés
- 1935: népszavazás a **Saar-vidékről**, a terület visszaszerzése
- 1936: **Rajna-vidék remilitarizálása** (katonai megszállása)
- 1938: **Anschluss**: egyesülés Ausztriával, majd a **müncheni szerződés**: Csehszlovákia feldarabolása
- 1939. szeptember 1. **Lengyelország lerohanása** ⇒ a II. világháború kezdete